

แบบแสดงรายละเอียดประกอบการขอประเมินบุคคล

ของ

นายณรงค์ฤทธิ์ นรเศรษฐฉัตร

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ(ด้านการพยาบาล)

ตำแหน่งเลขที่ 151771

กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยโสต ศอ นาสิก จักษุ กลุ่มการพยาบาล

โรงพยาบาลชุมแพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรง

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการพยาบาล)

ตำแหน่งเลขที่ 151771 กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยโสต ศอ นาสิก จักษุ

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชุมแพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

1. เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยต่อกระจกที่มีภาวะแทรกซ้อนต้อหินเฉียบพลัน : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ 2 ราย
(Nursing care of cataract patients with phacomorphic glaucoma : case studies comparing 2 cases)
2. ระยะเวลาการดำเนินการ วันที่ 8 มิถุนายน 2566 ถึง วันที่ 6 พฤศจิกายน 2566
3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การศึกษา “การพยาบาลผู้ป่วยต่อกระจกที่มีภาวะแทรกซ้อนต้อหินเฉียบพลัน : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ 2 ราย” ครั้งนี้ ความรู้ ความชำนาญงานหรือความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ความรู้

3.1.1 กายวิภาค และสรีรวิทยาของระบบที่เกี่ยวข้อง

กระจกตา (Cornea) เป็นส่วนที่อยู่ทางด้านหน้าสุดของลูกตามีลักษณะโปร่งใส เนื่องจากประกอบด้วย เซลล์ที่เรียงตัวกันเป็นชั้นๆ อย่างเป็นระเบียบ ไม่มีหลอดเลือดเข้ามาเลี้ยงและมีน้ำน้อย กระจกตามีขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 11.5 มิลลิเมตร ตรงกลางหนา 0.5 มิลลิเมตร บริเวณรอบนอกหนา 0.62 มิลลิเมตร กระจกตาประกอบด้วยชั้นต่าง ๆ 5 ชั้นจากผิวชั้นนอกมาชั้นใน

แก้วตา (Lens) เป็นวัสดุใสคล้ายงานบินหรือลูกสะบ้าที่นูนทั้งข้างหน้าและข้างหลัง (Biconvex) วางอยู่หลัง ม่านตาด้วยสายโยงแก้วตา (lens zonule) ที่เป็นเส้นใยบาง ๆ ยึดแก้วตาให้ติดกับเนื้อเยื่อ Ciliary body ตัวแก้วตาจะ กั้นช่อง Posterior chamber ออกจากช่อง Vitreous chamber แก้วตา เป็นอวัยวะที่ไม่มีหลอดเลือดมาเลี้ยง ไม่มี เส้นประสาทมากำกับและมีชีวิตอยู่ได้โดยได้อาหารจากสารน้ำในลูกตาและจากวุ้น ตาแรกเกิดแก้วตาจะมีขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6.4 มิลลิเมตร มีความหนาประมาณ 3.5 มิลลิเมตร น้ำหนักประมาณ 60 มิลลิกรัม ตัว เนื้อเยื่อแก้วตาจะมีการสร้างขึ้นมาเรื่อย ๆ จนมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 9 มิลลิเมตร หนาประมาณ 5 มิลลิเมตร และน้ำหนักประมาณ 255 มิลลิกรัม ความโค้งหน้าและโค้งหลังตลอดจนดัชนีการหักเหของแสงอาจเปลี่ยนแปลงตามอายุ ผู้สูงอายุสายตาอาจเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงของแก้วตา ผู้สูงอายุที่แก้วตาเริ่มขุ่น/เริ่มเป็นโรคต้อกระจก อาจ ก่อให้เกิดภาวะสายตาสั้นชั่วคราว (Secondary myopia) ได้ หากพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ แก้วตาจะประกอบด้วย

ถุงหุ้มเลนส์ (Capsule) เป็นเยื่อบางหุ้มแก้วตา สร้างมาจากเนื้อเยื่อบุผิวแก้วตา (Lens epithelium) โดยส่วนหน้าจะหนากว่าส่วนหลังและค่อนข้างมีความยืดหยุ่นสูง ส่วนหน้าหนาประมาณ 14 ไมครอน ส่วนหลัง ประมาณ 4 ไมครอน

Lens zonule เป็นเนื้อเยื่อโยงแก้วตาให้ติดกับเนื้อเยื่อ Ciliary body ถ้าเนื้อเยื่อส่วนนี้ขาดจะทำให้แก้วตา เคลื่อนไปจากที่เดิม (Lens dislocation) ได้

Nucleus and Cortex เป็นใจกลางของแก้วตาที่จะถูกเปียดให้อัดแน่นขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ทำให้แก้วตาที่ เดิมไม่มีสีจะออกสีเหลืองเป็นต้อกระจก (แก้วตาขุ่น) เมื่ออายุมากขึ้น

หน้าที่ของแก้วตาทำหน้าที่ช่วยกับกระจกตา ในการหักเหแสงจากวัตถุ ให้มาโฟกัส (Focus) ที่จอตาทำให้เกิด การมองเห็น ช่วยให้ตาสามารถเพ่งให้เห็นวัตถุใกล้ๆ ได้ (Accommodation) โดยการเพิ่มกำลังหักเหมากขึ้น ซึ่ง ความสามารถนี้จะลดลงตามอายุ จนอายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป จะมองเห็นวัตถุที่ระยะ 30-40 เซนติเมตร (ระยะที่ใช้

แบบเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับชำนาญการพิเศษ)

1. เรื่อง การพัฒนาแนวทางการพยาบาลผู้ป่วยต่อกระจกที่มีภาวะแทรกซ้อนต้อหินที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ตาเทียม
2. หลักการและเหตุผล

ดวงตาเป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการมองเห็นทำให้รับรู้โลกภายนอกและเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการใช้ชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีข้อจำกัดการมองเห็น จะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โรคที่เป็นสาเหตุของสายตาเลือนรางและตาบอดที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ต้อกระจกร้อยละ 40 ต้อหินร้อยละ 12 และเบาหวานขึ้นจอประสาทตา ร้อยละ 5 ตามลำดับ และในผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปจะพบอุบัติการณ์ของต้อกระจกที่เกิดจากการเสื่อมเพราะสูงอายุสูงถึงร้อยละ 75 ประมาณการณ์ว่าทั่วโลกประชากรที่มีสายตามัวกว่า 10/200 อยู่มากกว่า 40 ล้านคน สาเหตุเกิดจากต้อกระจกในผู้สูงอายุประมาณ 35 ล้านคน และในจำนวนนี้มีภาวะแทรกซ้อนต้อหินเนื่องไม่ได้รับการรักษาประมาณ 1 ใน 10 ของผู้ป่วยต้อกระจกทั้งหมด องค์การอนามัยโลกประมาณการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2565 จะมีผู้เป็นต้อกระจกถึงขั้นตาบอดทั่วโลกถึง 40 ล้านคน (World Health Statistics, 2015)

โรคต้อกระจกเป็นโรคเกิดจากความขุ่นของเลนส์ตา ทำให้เลนส์ตาเกิดฝ้าที่บึงบังแสงและกระจายแสงจากวัตถุที่ตามอง ส่งผลให้แสงไม่มารวมที่จอรับภาพเป็นจุดเดียวกัน สายตาจึงมัวลงเป็นส่วนส่วนกับความมัวน้อยของความขุ่นในเลนส์ตา เมื่อเป็นมากขึ้นจนตาขุ่นมัวเต็มที่การมองเห็นจะลดลงจนมีตสนิท ส่วนมากเกิดจากการเสื่อมไปตามวัยในผู้สูงอายุ ส่วนน้อยเกิดจากโรคภายในตาเอง ความผิดปกติของ metabolism ในร่างกาย การรักษาที่ได้ผลดีที่สุดคือการผ่าตัดต้อกระจกเปลี่ยนตาเทียมเพื่อเอาเลนส์ตาที่ขุ่นออกและใส่เลนส์แก้วตาเทียมเข้าแทนที่ ซึ่งการผ่าตัดได้ผลดีทำให้ผู้ป่วยสามารถมองเห็นดีขึ้น ที่สำคัญคือหากเป็นต้อกระจกแล้วและปล่อยไว้ไม่ได้รับการตรวจรักษาจนเลนส์ตาสุกเกินไปเลนส์จะบวมน้ำมากขึ้นจนไปปิดช่องทางระบายน้ำหล่อเลี้ยงลูกตาส่วนหน้าและส่วนหลังจนทำให้ทางเดินระบายน้ำหล่อเลี้ยงลูกตาอุดตัน น้ำหล่อเลี้ยงลูกตาไม่สามารถระบายได้เกิดการคั่งและสะสมของน้ำหล่อเลี้ยงลูกตา ส่งผลความดันในลูกตาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกิดภาวะแทรกซ้อนเป็นต้อหินเรียกว่า Phacomorphic Glaucoma ซึ่งว่าเป็นภาวะความแรงต้วทางจักษุวิทยา (Reshma Balan, KV Raju., 2015; อภิชาติสิงคาลวณิชและญาติ เจียมไชยศรี, 2555) ผู้ป่วยจะมาโรงพยาบาล ด้วยอาการปวดตา ปวดศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน การมองเห็นลดลง การรักษาจึงต้องมีความรวดเร็ว โดยมีเป้าหมาย คือ การรักษาลดความดันในลูกตา ไม่ให้ Optic nerve ถูกทำลายจากความดันในลูกตาที่สูงขึ้น ถ้าไม่สามารถแก้ไขให้กลับไปสู่สภาพปกติได้ จะทำให้เกิดภาวะตาบอดสนิทซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของผู้ป่วย ครอบครัวและประเทศชาติ (ผกามาศ ศรีหะชัย, 2559.)

โดยในปัจจุบันวิธีการรักษาที่ได้ผลดีที่สุดสำหรับผู้ป่วยโรคต้อกระจกที่มีภาวะแทรกซ้อนต้อหินก็คือการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ตาเทียม ควบคู่ไปกับการให้ยาต้อหินเพื่อลดความดันลูกตา การผ่าตัดต้อกระจกถือว่าเป็นการผ่าตัดใหญ่ทางจักษุต้องมีการเตรียมความพร้อมและให้การพยาบาลครอบคลุมตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด ระยะหลังผ่าตัด และระยะเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนจำหน่าย การผ่าตัดทุกครั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยให้มีความพร้อมมากที่สุด ซึ่งการเตรียมผู้ป่วยผ่าตัดต้อกระจกให้มีความ